

5253 SAYILI DERNEKLER KANUNU
MEVZUAT DEĞİŞİKLİK TASLAĞI HAKKINDA GÖRÜŞ VE DEĞERLENDİRME FORMU

Taslağın Genel Üzerindeki Görüş ve Değerlendirme	Teklif
<p>Türkiye’de örgütlenme özgürlüğü açısından en temel sorun, düzenleme alanının genişliği, bu geniş alanın detaylı bir biçimde kurallara bağlanmış olması ve zaman zaman uygulama yeknesaklığını da güçleştiren idareye tanınan takdir yetkisinin kapsamıdır. Örgütlenme özgürlüğünün faydalanıcılarının belli bir sorun etrafında yurttaş bilinciyle bir araya gelmiş gönüllüler olduğu dikkate alındığında örgütlerin yerine getirmesi beklenen koşulların oldukça zorlayıcı olduğu görülmektedir. Bu zorluk Türkiye’deki örgütlerin profesyonelleşme düzeyinin sınırlılığı da göz önünde bulundurulduğunda daha da artmaktadır.</p> <p>Aşırı düzenleme sorunu olarak adlandırılabilir bu temel sorun Türkiye’de örgütlenme özgürlüğünün serbestçe kullanılması önünde farklı düzeylerde engeller oluşturmaktadır. Zira STÖ’lerin öz düzenlemelerine konu olabilecek birçok konu -yönetim organlarının belirlenmesi gibi- mevzuat kapsamında aşırı düzenlemeye yol açacak bir yaklaşımla detaylı olarak düzenlenmektedir. Üstelik mevzuatın örgütlenme özgürlüğünün kullanıcılarına orantısız yükümlülükler yükleyen ve bunların ihlali durumunda ciddi idari ve cezai yaptırımlar öngören hükümlerinin yönlendirme ve rehberlik niteliğindeki hükümlere göre ağırlık taşınması mevzuatın bir diğer genel sorunudur. Mevcut Dernekler Kanunu’nda yer alan hapis cezaları bu durumun açık bir tezahürüdür. STÖ’lerin büyüklüğü, statüsü ve yönettiği kaynaklar göz önünde bulundurulmadan (basit usul ve bilanço usulünde defter tutulabilmesi dışında) hepsinin aynı temel düzenlemelere tabi olması ve orantılılık ilkesinin uygulanamaması sonucunu doğurmaktadır.</p> <p>Dernek ve vakıf dışındaki farklı örgütlenme türlerinin çalışmalarını kolaylaştıracak düzenlemelerin olmaması, tüzel kişilik sahibi olmayı çoğu durumda örgütlenme özgürlüğünü kullanmak için bir ön koşul haline getirmektedir. Oysa bütün evrensel iyi uygulama ilkeleri, devletleri örgütlenme özgürlüğünü tüzel kişiliğe indirgenmemesi için tedbirler almaya çağırılmaktadır.</p>	<p>Uluslararası standartlarla da uyumlu bir yaklaşımla, toplumla istişare ederek, STÖ’lere alan açarak ve kamu ve sivil toplumun birlikte güçlenmesine imkan verecek bir yaklaşımla 5253 sayılı Dernekler Kanunu’nun bütünü görüşlere açılmalıdır.</p> <p>Bu noktada bütün sivil toplum alanını kapsayacak bir yaklaşım izlenerek, anlamlı ve kapsayıcı karar verme süreçlerinin hayata geçirilmesi, ayrımcılık yapılmaması, herkes için hesap verebilirlik ve hukukun üstünlüğünün göz önünde bulundurulması, şeffaflık ve bilgiye erişimin sağlanması, hak sahiplerinin ve yükümlülük sahiplerinin güçlendirilmesi ve kapasitelerinin desteklenmesi için uygun yolları aramak gerekiyor.</p> <p>Dernekler Kanunu dışında 4721 sayılı Medeni Kanun’un 47, 56, 62, 63, 84, 86, 87, 89, 90, 93, 94, 95, 96, 97, 99, 101, 116 sayılı maddeleri ile, Vakıflar Kanunu’nun 5, 6, 9, 25, 27, 31, 32 maddeleri ve Dernekler Kanunu uyarınca İçişleri Bakanlığı Hukuk Müşavirliğinin yardım toplama, yerleşim yeri ve adres bildirimine ilişkin hukuki görüşleri, 2007/2 sayılı Tebliğ de gözden geçirilmelidir.</p> <p>Dernekler Kanununun özellikle istişareye açılmasını önerdiğimiz maddeleri şunlardır:</p> <p>Tanımlar Madde 2- a) Dernek kuruluşu için iki gerçek ya da tüzel kişi yeterli olmalıdır.</p>

Türkiye’de dernek kurmak ve zorunlu organları oluşturmak için gereken kişi sayısı oldukça yüksektir. Türk Medeni Kanunu 56. maddesine göre 7 kişi ile dernek kurmak mümkün iken, yönetim kurulunun kanunun izin verdiği asgari sayı olan 5 kişi olması durumunda bile altı ay içinde yapılması gereken genel kurulda en az 16 üye bulunmalıdır. Bu koşul üye tabanlı olmayan örgütler için ağır bir yükümlülüğe dönüşmektedir. Öte yandan son dönemde yürürlüğe konan üye bildirim yükümlülüğü de üye tabanlı örgütlerin örgütlenme özgürlüğünü serbestçe kullanması önünde ciddi bir zorluk haline gelmiştir. Derneklerin kuruluş aşamasındaki zorluklar incelenirken kendisine ait bir merkez temin etme zorunluluğundan da bahsetmek gerekir. Her ne kadar yukarıda anılan düzenlemelerin hiçbirinde açık bir yükümlülük olmasa da idare dernek kurucuları adına gösterilebilecek bir irtibat adresini yeterli bulmamakta, çoğu durumda bağımsız bir merkezin gösterilmesini talep etmektedir.

Örgütlenme özgürlüğünün temel bileşenlerinden biri olan serbestçe kaynak arama hakkı da Türkiye’de en çok zorluk yaşanan konulardan biridir. Bağış ve yardım eylemleri arasındaki belirsiz bir ayrımın bir mayın tarlasına dönüştürdüğü yardım toplamanın STÖ’ler için izne tabi olması kaynak arama önündeki en önemli engeldir. Ayrıca, yürürlükteki düzenlemeler, STÖ’lerin ekonomik faaliyetlerini zorlaştıran, vergisel avantajlar sağlamayan, kira stopajı örneğinde olduğu gibi ticari işletmelere tabi kılınması gereken ek yükümlülükler içermektedir.

Son olarak karar verme süreçlerine sivil toplum katılımına ilişkin bütün kesimlerin eşit katılımını garanti altına alacak bağlayıcı düzenlemelerin olmaması; kamu yararı, vergi muafiyeti ve izin almadan yardım toplama gibi özel statülerin objektif ve adil bir yaklaşımla düzenlenmemiş olması da Türkiye’de örgütlenme özgürlüğünün evrensel ölçülerde kullanmasını zorlaştıran genel sorunlar arasındadır.

Bu maddeye “Dernek irtibat adresi” tanımı eklenmeli ve dernek kuruluş sürecinde sadece bu adresin verilmesi yeterli olmalıdır.

Dernek kurma hakkı

Madde 3-

27/12/2020-7262 sayılı yasa ile eklenen ek fıkra kaldırılmalıdır.

Çocuk dernekleri için yasal temsilcinin izin zorunluluğu kaldırılmalıdır. Ayrıca Çocuk derneklerinin kuruluş amaçlarıyla ilgili mevcut kısıtlamalar kaldırılmalıdır. Özellikle 15-18 yaş arasındaki çocuklar amaç noktasında ergin kişilerle aynı durumda kabul edilmelidir.

Dernek tüzüğü

Madde 4-

Tüzükte düzenlenmesi zorunlu hususlara mevcut kanunun 32. maddesinde düzenlenen ve kanundan çıkarılarak iç düzenlemeye tabi kılınması önerilen hususların eklenmesi

Uluslararası faaliyet

Madde 5-

Yabancı derneklerin özellikle afetler gibi acil durumlarda Türkiye’de faaliyette bulunmaya başladığı dikkate alınarak, bu derneklerin Türkiye’de “faaliyette ve işbirliğinde bulunması” bu eylemlerini sınırlarının belirsizliği de göz önünde bulundurularak bu madde kapsamından çıkarılmalıdır.

Yardım ve işbirliği

Madde 10-

“Yüzde ellisi” oranında ibaresi kaldırılmalıdır.

Gelir ve giderlerde usul ile dernek defterleri

Madde 11-

Tutulması gereken defter ve kayıtların belirlenmesinde idarenin takdir yetkisinin kısıtlanması, kanunda tutulması gereken kayıt ve defterlerin

açıkça ifade edilmesi, defter sayısının azaltılması, defter ve kayıtların elektronik ortamda tutulabileceğinin belirtilmesi yönünde değişiklik yapılmalıdır.

Üye Kayıt Defteri, Evrak Kayıt Defteri gibi defterlerin derneklerce onaylanması mümkün olabilmelidir.

Dernek görevlileri ve ücretleri

Madde 13-

Genel Kurulların üç yılda bir yapıldığı dikkate alınarak, Dernek hizmetleri için görevlendirilecek üyelere verilecek gündelik ve yolluk miktarlarının Yönetim Kurulu tarafından tespit olması önerilmektedir.

Madde 17 - Aşağıdaki bölümde teklif iletildi.

Beyanname verme yükümlülüğü ve denetim

Madde 19- Aşağıdaki bölümde teklif iletildi.

Yurt dışı yardımlar

Madde 21-Aşağıdaki bölümde teklif iletildi.

Genel kurul toplantısı ve organlara seçilenler ile üyelerin idareye bildirilmesi

Madde 23- 25/3/2020 tarihinde getirilen üye bildirim zorunluluğunun kaldırılması önerilmektedir.

Kamu yararına çalışan dernekler

Madde 27- Bu statünün tamamen kaldırılarak belirlenecek nitelikleri taşıyan derneklerin faaliyetlerini kolaylaştıracak (vergi avantajları gibi) bir sisteme geçilmesi önerilmektedir.

Dernek adları

Madde 28- Bu kelimelerin herhangi bir izne tabi tutulmadan bütünüyle yasaklanması veya herhangi bir izne tabi kılınmadan bütünüyle serbest bırakılması önerilmektedir.

		<p>Kurulması yasak olan dernekler ve yasak faaliyetler</p> <p>Madde 30- Maddenin (a) bendinde yer alan düzenleme derneğin faaliyet alanlarını sınırlamakta ve tüzükte yer almayan herhangi bir faaliyeti gerçekleştirmek için tüzük değişikliğini zorunlu tutmaktadır. Yine ileride ortaya çıkabilecek sorunların ortadan kaldırılması için dernek tüzüğünde oldukça geniş bir faaliyet alanının belirtilmesi zaruri hale gelmektedir. Bu noktada konusu suç oluşturan faaliyetler zaten ilgili kanunlarla yaptırıma tabi tutulacağı için faaliyet konusunun tüzükle sınırlı tutulması gereksiz hale gelmektedir. Sonuç olarak tüzükte yer alan faaliyet konuları ile sınırlı faaliyet serbestisi örgütlenme özgürlüğüne aykırılık oluşturmaktadır ve yürürlükten kaldırılması önerilmektedir.</p> <p>Kayıt ve yazışma dili</p> <p>Madde 31- Resmi kurumlarla yazışmalarda Türkçe dışında dil kullanılmaması makul karşılanabilecek bir durum olmakla birlikte defter ve kayıtlarda Türkçe dışında bir dilde belge tutulmasının yasaklanması makul olmaktan uzaktır. Uluslararası ve yerel düzeyde yapılan işbirlikleri çerçevesinde Türkçe dışında başka dillerde yazışma yapılması ve bu yazışmaların orijinal dilinde tutulması her zaman karşılaşılabilecek bir durumdur. Bu nedenle yabancı kuruluşlarla yapılacak yazışmalarda yabancı dillerin de kullanılabileceği ifadesinin madde metnine eklenmesi önerilmektedir.</p>
Görüş Verilen Kanun Madde Numarası	Görüş ve Değerlendirme	Teklif

5253/17	<p>Dernekler Kanununda denetim süreçlerinin ayrıntılı olarak tanımlanması ve detaylı ceza maddelerine yer verilmesi yaklaşımından yönlendirme ve rehberlik yaklaşımına geçilmesinin ülkemizde örgütlenme özgürlüğünün güçlendirilmesi için hayati önemde olduğu değerlendirilmektedir. Bu nedenle bu madde ile atf yapılan hata ve noksanlıkların giderilmesine ilişkin düzenlemenin güçlendirilerek konusu suç teşkil eden ve kötü niyetli eylemler dışında kalan bütün hususlarda derneklere süre verilerek bu hata ve noksanlıkların giderilmesinin sağlanması ve bu maddede yazılan ilkenin Kanunun ruhuna ve özüne uygun olarak genişletilmesi faydalı olacaktır.</p> <p>Bununla birlikte değişiklikte eklenmesi öngörülen kabahatlerin daha hafif nitelikteki ihlalleri kapsadığı ve idari yaptırımlar ile cezalandırıldığı düşünüldüğünde idari yaptırım gerektiren kabahatlerin giderilmesi için neden otuz günlük süre tanınmadığı metinden anlaşılamamaktadır. Bu durumun sivil alanda idari cezaların artmasına yol açabileceğini öngördüğümüz için bu değişikliğin taslaktan çıkarılmasının daha uygun olduğu değerlendirilmektedir.</p>	<p>Hata ve noksanlıkların giderilmesi MADDE 17- Derneklerin iş ve işlemlerinde, bu Kanun ve 4721 sayılı Türk Medenî Kanunu ile bunlara dayanılarak çıkarılan yönetmeliklerin hükümlerine aykırılık tespit edilmesi ve bu aykırılıkların suç veya kabahat oluşturulmaması halinde, hata ve noksanlıkların mülkî idare amirinin yazılı istemi üzerine, ilgili dernek tarafından otuz gün içerisinde giderilmesi zorunludur. İçişleri Bakanlığı konuya ilişkin olarak derneklere gerekli ve yeterli yönlendirmeyi sağlar ve rehberlik faaliyetlerini hayata geçirir.</p>
5253/19	<p>1. Dernekler Kanununun 19. ve 32. maddelerinde yer alan denetim süreçlerinin ayrıntılı olarak tanımlanması ve detaylı ceza maddeleri ile ilgili olarak, “cezalandırma” yaklaşımının tamamen değiştirilmesi ve ceza vermektense yönlendirme ve rehberlik yaklaşımına geçilmesinin ülkemizde örgütlenme özgürlüğünün güçlendirilmesi için hayati önemde olduğu değerlendirilmektedir.</p> <p>2. Bu kapsamda maddenin başlığının “Beyanname verme yükümlülüğü, rehberlik ve denetim” olarak değiştirilmesi faydalı olacaktır. Özellikle Valilikler tarafından yürütülen denetim faaliyetlerinin rehberlik</p>	<p>Beyanname verme yükümlülüğü, rehberlik ve denetim MADDE 19- Dernekler, yıl sonu itibarıyla faaliyetlerini, gelir ve gider işlemlerinin sonuçlarını düzenleyecekleri beyanname ile her yıl Nisan ayı sonuna kadar mülkî idare amirliğine vermekle yükümlüdürler. Beyannamenin düzenlenmesine ilişkin esas ve usuller yönetmelikte düzenlenir.</p> <p>İşletme hesabı esasında defter tutan Derneklerin tüzüklerinde gösterilen amaçlar doğrultusunda faaliyet göstermeleri, defterlerini ve kayıtlarını mevzuata uygun olarak tutmaları için İçişleri Bakanı veya mülkî idare amiri tarafından rehberlik ve yönlendirme desteği verilir. Bu incelemeler sırasında hata ve noksanlıkların tespiti halinde derneklere bunların giderilmesi için</p>

faaliyetlerine çevrilmesi, bu rehberlik faaliyetleri sırasında konusu suç teşkil eden hususların tespit edilmesi halinde derneklerin denetime alınması, derneklerin ölçüğü göz önünde bulundurularak düzenli denetim faaliyetlerinin sadece belirlenecek bir bütçe büyüklüğüne sahip derneklerle sınırlı tutulması faydalı olacaktır.

3. Kanunun mevcut halinde ve teklif edilen değişikliklerde görevi denetim yapmak olmayan, dernekler kanunu gibi teknik ve uluslararası ve ulusal düzenlemelerle örgütlenme özgürlüğü kapsamında koruma altına alınan ve temel insan hakları alanında yer alan bir konuda yeterli deneyimi ve hukuki bilgisi bulunmayabilecek kamu görevlilerinin denetimle görevlendirilebiliyor olması sorunlu bir alan olarak öne çıkmaktadır. Bu durumda denetimlerde uygulama birliğinin sağlanması da çok zor olmaktadır. Ayrıca bu denetimler için görevlendirilen kamu personeline ek ücret verilmesi denetim yapmayı ve ceza kesmeyi kamu personeli için teşvik edici hale getirmekte ve denetimi uzmanlık gerektiren bir meslek olmaktan çıkarmaktadır. Kamu personeline mesai saatleri içerisinde yapacakları denetimler için ilave ücret ödenmesinde kamu yararı olmadığı düşünülmektedir.

5. "Suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerinin aklanması ve terörizmin finansmanı ile mücadele kapsamında denetim ayrıca yapılır." ifadesinin eklenmesinin olumlu bir adım olduğu değerlendirilmektedir. Ancak, bu denetimlerin nasıl ayrıştırılacağı ve hangi usullerle yapılacağı konusu belirsizliğini korumaktadır. Yapılacak risk değerlendirmelerinin derneklerle paylaşılması ve derneklere bu konuda rehberlik sağlanması faydalı olacaktır. Bir derneğin kendisi ile ilgili bir risk

süre verilir. Hata ve noksanlıkların verilen süre içerisinde giderilmemesi halinde cezai işlem uygulanabilir. İncelemeler sırasında konusu suç veya kabahat teşkil eden fiillerin tespit edilmesi halinde dernekler denetim elemanları tarafından denetlenir.

Bilanço usulüne göre olan derneklerin defterlerini ve kayıtlarını mevzuata uygun olarak tutup tutmadıkları İçişleri Bakanı veya mülki idare amiri tarafından denetim elemanlarına denetletilebilir. Suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerinin aklanması ve terörizmin finansmanı ile mücadele kapsamında denetim ayrıca yapılır. Bu denetimlerin risk değerlendirmesine göre yapılması esastır. Yapılacak risk değerlendirmesinin sonucu ilgili derneğe denetim kararı ile birlikte bildirilir. Derneklerin bu değerlendirmeye ilişkin sunacağı bilgi ve belgeler ile risk değerlendirmesi gözden geçirilir.

Risk düzeylerinin niteliğine göre derneklerin denetimleri, bu Kanun mahiyetinde verilen beyanname, bildirim ve iç denetim raporu varsa bağımsız denetim raporları üzerinden de yapılabilir. Bu denetimlerde kolluk kuvveti mensupları görevlendirilemez. İçişleri Bakanlığı ve mülki idare amirlerinin yapacağı rehberlik faaliyetleri ve denetimler mesai saatleri içerisinde yapılır. Bu denetimler en az on gün yirmidört saat önce derneklere bildirilir. İçişleri Bakanlığı mülkiye müfettişleri ve dernekler denetçileri hariç, denetimlerde görevlendirilecek kamu görevlilerine aylık en fazla 15 gün olmak üzere, günlük (1000) gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunan tutarda ücret ödenir. Bu madde kapsamında ödenecek ücretler İçişleri Bakanlığı bütçesine konulacak ödenekten karşılanır. İç denetim yapılmasına, iç denetim raporunun düzenlenmesine, içeriğine, şekline ve mülki idare amirliğine verilmesine; risk değerlendirmelerinin yapılmasına, belirlenen risk düzeylerine göre uygulanacak denetim yöntemlerine; mülki idare amirlerince rehberlik faaliyetleri ve denetimlerde görevlendirilecekler ve bunlara ödenecek ücretlere ilişkin usul ve esaslar ile uygulamaya ilişkin hususlar yönetmelikte düzenlenir.

değerlendirmesinin sonuçlarına ilişkin bilgi sahibi olmaması hem şeffaflık açısından sorun oluşturmaktadır hem de değerlendirmeye tabi tutulan dernekler bakımından değerlendirmelerin önceden belirlenmiş nesnel ölçütlerle nesnel bir şekilde yapılıp yapılmadığına ilişkin makul bir kuşku yaratabilecektir.

6. AYM'nin 19. maddenin 4. fıkrasını iptal ederken dayandığı gerekçelerden birisi de "kişisel verilerin korunmasını isteme hakkını sınırlamaya yönelik düzenlemelerde kamu makamlarınca istenecek bilgi ve belgelerin neler olduğu, bunların ne şekilde kullanılacağı, hangi şartlarda ne kadar süreyle muhafaza edileceği, ilgililerin söz konusu bilgilere itiraz etme imkânı bulunup bulunmadığı, bilgilerin belirli süre sonunda imha edilip edilmeyeceği, edilecekse hangi usulün uygulanacağı, keyfî uygulamalara, yetki aşımına karşı yapılacak denetim ve uygulanacak yaptırıma ilişkin hususlara" ayrıntılı olarak yer verilmemesidir. Önerilen düzenleme AYM kararının gereğini yerine getirmemektedir ve bu haliyle Anayasa'ya aykırılık taşımaktadır. Teklife ilişkin birçok husus dile getirilebilirse de özellikle bunlardan iki tanesini dikkatinize sunmak isteriz. Örneğin, "**özel nitelikli kişisel veriler**" 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun 6. maddesinde; "kişilerin ırkı, etnik kökeni, siyasi düşüncesi, felsefi inancı, dini, mezhebi veya diğer inançları, kılık ve kıyafeti, dernek, vakıf ya da sendika üyeliği, sağlığı, cinsel hayatı, ceza mahkûmiyeti ve güvenlik tedbirleriyle ilgili verileri ile biyometrik ve genetik verileri" olarak sayılmıştır. Anılan veriler derneklerce halihazırda zaten toplanmamaktadır. Bunlara ilişkin sulh ceza hakimliği kararı şeklinde bir güvence getirilmiş ise de derneklerden elde edilecek veriler büyük çoğunlukla bu nitelikte olmayacağı için hakim

Denetim sırasında görevli memurlar tarafından istenecek her türlü bilgi, belge ve kayıtların, dernek yetkilileri tarafından gösterilmesi veya verilmesi, yönetim yerleri, müesseseler ve eklentilerine girme isteğinin yerine getirilmesi zorunludur. **Denetim sırasında görevli memurlar Yönetmelikle belirlenenler dışında bilgi, belge ve kayıt talep edemezler.**

Rehberlik faaliyetleri ve denetimler sonrasında yapılan incelemeye ilişkin bir değerlendirme raporu hazırlanarak denetim yapılan derneğe gönderilir.

~~Denetim kapsamında yapılan inceleme konusuyla sınırlı kalmak üzere ve ölçülülük ilkesine uygun olarak incelemenin gerektirdiği kadar veriyi içermek kaydıyla; istenebilecek bilgi ve belgelerin kamu kurum ve kuruluşları, 19/10/2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanunu kapsamındaki kuruluşlar, döner sermayeli kuruluşlar ile diğer gerçek ve tüzel kişiler tarafından denetim ile görevlendirilenlere verilmesi zorunludur. 5411 sayılı Bankacılık Kanunu kapsamındaki kuruluşlar veya diğer finans kuruluşları özel kanunlarda yazılı hükümleri ileri sürerek bilgi, belge ve işlenen kişisel verileri vermekten kaçmamazlar. Ancak, derneklere ilişkin olanlar hariç özel nitelikli kişisel veriler ile gerçek kişilerin banka ve finans kuruluşlarındaki hesaplarına ait bilgi ve belgeler, ilgili valilik tarafından yapılacak başvuru üzerine, sulh ceza mahkemesince bu bilgi ve belgelerin verilmesine makul bir sebebinin bulunması ve denetim için gerekli olmasına dair verilen karara istinaden istenebilir. Mahkeme kararını makul bir sürede verir. Denetim sırasında elde edilen kişisel veriler, amacı dışında işlenemez ve aktarılamaz, işlendikleri amaçla bağlantılı, sınırlı ve ölçülü olarak kullanılır ve gizliliğe uyulur. Dernekleri denetlemekle görevlendirilenler tarafından kişisel verilerle ilgili suç işlenmesi hâlinde, fiil daha ağır cezayı gerektiren başka bir suç oluşturmadığı takdirde 24/3/2016 tarihli ve 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanununun 17-nci maddesi hükümleri; kişisel verilerle ilgili kabahat işlenmesi hâlinde 6698 sayılı Kanununun 18-inci maddesi hükümleri uygulanır. Bu kişisel veriler idari yaptırıma, soruşturmaya veya açılan davalara konu olanlar ile düzenlenen denetim raporlarında bulunanlar hariç, işleme amacının ortadan kalkması hâlinde en geç iki yılın sonunda silinir ve yok edilir.~~

Denetim sırasında, uzmanlık veya teknik bilgi gerektiren durumlarda

	<p>güvencesi diğer özel nitelikli olmayan kişisel veriler bakımından geçerli olmamaktadır. 6698 sayılı yasa “<i>millî savunmayı, millî güvenliği, kamu güvenliğini, kamu düzenini veya ekonomik güvenliği sağlamaya yönelik olarak kanunla görev ve yetki verilmiş kamu kurum ve kuruluşları tarafından yürütülen önleyici, koruyucu ve istihbarî faaliyetler kapsamında işlenmesi</i>” halini yasanın kapsamı dışında tutmuştur. Örneğin dernek denetimlerinde elde edilecek bilgi ve belgelerin İçişleri Bakanlığı tarafından bu kapsamda değerlendirmeleri durumunda kişisel verilerin korunması hakkının kullanımına sınırlama getirilmiş olacaktır. Önerilen düzenlemede yer alan “<i>Denetim sırasında elde edilen kişisel veriler, amacı dışında işlenemez ve aktarılamaz, işlendikleri amaçla bağlantılı, sınırlı ve ölçülü olarak kullanılır ve gizliliğe uyulur.</i>” ifadesinin yeterli güvenceyi sağlayıp sağlamadığı tartışmalı bir husustur.</p> <p>Ayrıca düzenlemede belirtilen iki yıllık süre oldukça uzun bir süre olup denetim sonunda verilen kararlar birlikte ilgili verilerin mutlaka imha edilmesi ve bu işlemin bir tutanağa bağlanması gerekmektedir. Bu fıkra ile ilgili bunun gibi başka eleştiriler de dile getirilmesi mümkün olmakla birlikte AYM kararı doğrultusunda gerekli güvenceleri beraberinde getiren bir düzenleme yapılması için ayrı bir çalışma yürütülmesi ve bu nedenle dördüncü fıkra ile ilişkin önerinin şimdilik metinden çıkarılması gerektiği kanaatindeyiz.</p>	<p>İçişleri Bakanlığı, valilikler ve kaymakamlıklar tarafından bilirkişi görevlendirilebilir. Bilirkişinin görevlendirilmesine ilişkin usul ve esaslar yönetmelikte düzenlenir. Bilirkişiye verilecek ücretin tutarı İçişleri Bakanlığı ile Hazine ve Maliye Bakanlığınca birlikte tespit olunur ve bu ücret İçişleri Bakanlığı bütçesine konulacak ödenekten karşılanır.</p> <p>Denetim sırasında, suç teşkil eden fiillerin tespit edilmesi hâlinde, mülkî idare amiri durumu derhal Cumhuriyet savcılığına ve derneğe bildirir.</p>
5253/21	<p>Son dönemde derneklerin yürüttükleri uluslararası faaliyetler nedeniyle yurtdışına yaptıkları bazı ödemelere ilişkin bildirim yükümlülüğü olduğuna dair yorumlar yapıldığı ve bu yoruma bağlı olarak ceza kesildiği</p>	<p>Yurt dışı yardımlar Madde 21- Dernekler yurt dışındaki kişi, kurum ve kuruluşlardan aynî ve nakdî yardım alabilir veya yurt dışındaki kişi, kurum ve kuruluşlara aynî ve nakdî</p>

	<p>gözlemlenmiştir. Örneğin, bir STÖ, yurtdışına gönderdiği üyelik aidatı nedeniyle yurtdışı yardım bildiriminde bulunmadığı gerekçesiyle idari para cezasına maruz kalmıştır. Bu durum yargıya taşınmış, ilk derece mahkemesi STÖ'yu haklı bulmuş, ancak Ankara Valiliği'nin istinaf başvurusu üzerine istinaf mahkemesi kararı bozarak hukuken hatalı bir karar vermiştir. Bu karar doğrultusunda, illerdeki sivil toplumla ilişkiler birimleri, yurtdışı üyelik aidatları veya uzman ödemelerine denetimlerde idari para cezası uygulamaya başladığına yönelik duyurular alınmıştır. Yardım toplama kanununda yardımın tanımı net biçimde belirtilmiş olmasına rağmen, yurtdışına gönderilen her bir ödeme, örneğin: yurtdışında mukim ve banka hesabı olan bir uzmana yapılan ödeme, iletişim platformlarına yapılan ödemeler, yurtdışı konferans katılım ücretleri veya yurtdışı üyelik aidatları gibi para transferleri de bazı uygulamalarda yurtdışına yardım sayılmakta ve bildirim zorunluluğuna tabi tutulmaktadır. Oysa bu tür ödemeler, Yardım Toplama Kanunu'nda belirtilen yardım tanımı ile uyuşmamaktadır. Öte yandan, Dernekler Yönetmeliği Madde 18'de yapılan bir değişiklikte derneklere ayrıca "Yurtdışına Yapılan Yardım Faaliyet Sonuç Bildirimi" (Ek4C) yükümlülüğü de getirilmiştir.</p>	<p>yardımda bulunabilirler. Derneklerin uluslararası ilişkilerinden kaynaklanan ödemeleri (üyelik aidatı, bir kamu kurumu ya da hükümetler arası kuruluşun hibe sözleşmesiyle bağlanmış ortak projelerin bütçe transferleri, uzman ödemeleri, hizmet alımları vb.) için bildirim yükümlülüğü bulunmamaktadır. Yurt dışına yapılan yardımların otuz gün içinde, yurt dışından alınan yardımların ise kullanılmadan önce dernekler tarafından mülki idare amirliğine bildirilmesi ve nakdî yardımların bankalar ve diğer finans kuruluşları veya Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Şirketi aracılığıyla alınması ve yapılması zorunludur. Yurt dışından alınan yardımlar kullanılmamış olsa bile alındığı yılı takip eden ilk ayın son gününe kadar bildirilir. Yurt dışından alınan yardımlar kullanılmamış olsa bile alındığı yılı takip eden yılda derneklerce 19. maddenin birinci fıkrası kapsamında verilecek beyannameye ayrıca bildirilir.</p> <p>Ancak finansal kuruluşlara erişimin güç olduğu yerlere yapılacak nakdî yardımlar gümrük mevzuatına göre gümrük idaresine beyan edilerek yapılabilir. Bu şekilde yurtdışına yardım yapan dernekler gümrük idaresine verdikleri beyanın bir suretini yurtdışına yardım yapma bildirimini birlikte aynı süre içerisinde mülki idare amirliğine de verir.</p> <p>Yurt dışından alınan veya yurt dışına yapılan yardımlara ilişkin bildirim içeriği ve şekline ilişkin usul ve esaslar yönetmelikte düzenlenir.</p>
5253/32	<p>1. Dernekler Kanununun 32. maddesinde yer alan detaylı ceza maddeleri ile ilgili olarak, "cezalandırma" yaklaşımının tamamen değiştirilmesi ve ceza vermektense yönlendirme ve rehberlik yaklaşımına geçilmesinin ülkemizde örgütlenme özgürlüğünün güçlendirilmesi için hayati önemde olduğu değerlendirilmektedir. Öncelikle orantılılık ilkesi doğrultusunda geliri belirlenecek bir düzeyin altında kalan dernekler için konusu suç teşkil eden fiiller dışında öncelikle düzenli rehberlik ve yönlendirme</p>	<p>Ceza hükümleri MADDE 32- Bu Kanun hükümlerine aykırı davrananlara uygulanacak cezalar aşağıdaki şekildedir:</p> <p>a) Dernek kurma hakkına sahip olmadıkları halde dernek kuranlar veya derneklere üye olmaları kanunlarla yasaklandığı halde dernek üyesi olanlar ile derneklere üye olması kanunlarla yasaklanmış kişileri bilerek dernek üyeliğine kabul eden veya kaydını silmeyen veya dernek üyesi iken derneklere üye olma hakkını kaybeden kişileri dernek üyeliğinden silmeyen dernek yöneticilerine beşyüz Türk Lirası idari para cezası verilir.</p>

faaliyetlerinin hayata geçirilmesi, derneklerin yazılı olarak uyarılması, belirlenen süre içerisinde hata ve noksanlıkların düzeltilmemesi halinde cezai hükümlerin hayata geçirilmesi faydalı olacaktır.

2. Bu yönde bir düzenlemenin hayata geçirilememesi halinde maddeye yeni eklenen “Bu maddenin birinci fıkrasının (a) bendi, (d) bendinin üçüncü cümlesi, (g) ve (t) bentlerinde öngörülen idari para cezaları; yazılı uyarıya rağmen bu idari para cezalarına konu fiillerin verilen makul süre içinde mahiyetine uygun olduğu ölçüde sonlandırılmaması, düzeltilmemesi veya kanuna aykırı harekete devam edilmesi halinde uygulanır.” hükmünün (b), (d) bendinin tamamı, (j), (l), (s) bendlerine de genişletilmesi faydalı olacaktır.

3. Dernekler Kanununun 32/d, 32/e, 32/k ve 32/p maddelerinde hapis cezasına yer verilmektedir. Kanun kapsamında yer alan bütün hapis cezalarının kaldırılması ve konusu suç teşkil eden fiiller için Türk Ceza Kanununun ilgili hükümlerinin uygulanmasının yeterli olacağı düşünülmektedir.

4. İdari para cezalarının doğrudan dernek yöneticilerine ve sorumlularına kesilmesi, özellikle gönüllü olarak görev yapan kişiler için haksız bir yük oluşturabilmektedir. Bu nedenle, şahsi kusurdan kaynaklanan idari para cezalarının dernek yöneticilerine, diğer durumlarda ise dernek tüzel kişiliğine kesilmesi ve makul oranlarda sabit tutarlı cezalar belirlenmesi önerilmektedir.

5. Derneklerin feshi davaları özel uzmanlık gerektiren konular olduğu için bu konuda asliye hukuk mahkemeleri arasında işbölümüne gidilmesi hukuka

b) Genel kurulu süresinde toplantıya çağırılmayan, genel kurul toplantılarını kanun ve tüzük hükümlerine aykırı olarak veya dernek merkezinin bulunduğu veya tüzüğünde belirtilen yer dışında yapan dernek yöneticilerine **dört bin** Türk Lirası idarî para cezası verilir. Mahkemece, kanun ve tüzük hükümlerine aykırı olarak yapılan genel kurul toplantılarının iptaline de karar verilebilir.

c) Yurt dışı yardımı bankalar aracılığıyla almayan dernek yöneticilerine, bu şekilde alınan paranın **yüzde onundan yüzde yirmi beşi oranına kadar** idarî para cezası verilir.

d) Derneğe ait tutulması gereken defter veya kayıtları tutmayan veya tasdiksiz defter tutan dernek yöneticileri elli günden az olmamak üzere **üç aydan bir yıla kadar hapis veya** adlî para cezası ile cezalandırılır. Bu defter ve kayıtların usulüne uygun tutulmaması halinde dernek yöneticilerine ve defterleri tutmakla sorumlu kişilere **dört bin** Türk Lirası idarî para cezası verilir. Adına yetki belgesi düzenlenmediği halde gelir toplayanlar ile bilerek bu şekilde gelir toplanmasına izin veren yönetim kurulu üyelerine bin Türk Lirası idarî para cezası verilir.

e) Genel kurul ve diğer dernek organlarında yapılan seçimler ve oylamalar ile oyların sayım ve dökümüne hile karıştıranlar ve defter veya kayıtları tahrif veya yok edenler veya gizleyenler, fiilleri daha ağır bir cezayı gerektirmediği takdirde elli günden az olmamak üzere **altı aydan iki yıla kadar hapis ve** adlî para cezası ile cezalandırılır.

f) Her ne suretle olursa olsun kendisine tevdi olunan derneğe ait para veya para hükmündeki evrak, senet veya sair malları kendisinin veya başkasının menfaatine olarak sarf veya istihlâk veya rehneden veya satan, gizleyen, imha, inkâr, tahrif veya tağyir eden yönetim kurulu başkanı ve üyeleri veya denetçiler ile derneğin diğer personeli Türk Ceza Kanununun güveni kötüye kullanma suçuna ilişkin hükümlerine göre cezalandırılır. Ayrıca, mahkeme yargılama sırasında sanıkların, organlardaki görevlerinden geçici olarak uzaklaştırılmasına da karar verebilir.

g) Yetkili mercilerin izni olmaksızın yabancı dernekler ve merkezi yurt dışında bulunan kâr amacı gütmeyen kuruluşların Türkiye’de temsilciliklerini veya şubelerini açanlar, **faaliyetlerini yürütenler, bunlarla işbirliğinde bulunanlar** veya bunları üye kabul edenlere bin Türk Lirası idarî

	<p>uygun karar verilebilmesi açısından önem taşımaktadır. Ayrıca derneklerin adalete erişimleri ile ilgili hukuken ve fiilen mevcut olan engellerin kaldırılması adına adli yardım hizmetlerinden derneklerin de ayrımsız bir biçimde yararlanabilmesi için bir değişiklik önerilmiştir.</p> <p>6. İdari yaptırımlara karşı açılacak davalarda idare mahkemelerinin görevli olması yapılan işlemler idari işlem niteliğinde ve anılan mahkemeler idare hukuku ilkelerine hakim uzmanlık mahkemeleri niteliğinde olduğu için daha uygun gözükmektedir. Bu kapsamda Dernekler Kanununun 33. maddesine aşağıdaki hükmün eklenmesinin uygun olacağı değerlendirilmektedir.</p> <p><i>“Bu kanun kapsamında uygulanan idari yaptırımlarda kararın tebliğinden itibaren en geç onbeş gün içinde idare mahkemelerinde dava açılabilir. İdare mahkemeleri en geç üç aylık bir süre içerisinde davanın reddine veya idari yaptırım kararının kaldırılmasına karar verir. Bu Kanuna göre verilen cezalara karşı açılacak davalar harçtan muaftır.</i></p> <p><i>32. maddenin son fıkrasında yer alan adli yardımla ilgili hükümler derneklerce idari yaptırımlara karşı idare mahkemelerinde açılacak davalarda da geçerlidir.”</i></p>	<p>para cezası verilir ve izinsiz açılan şube veya temsilciliğin de kapatılmasına karar verilir.</p> <p>h) 16 ncı maddede belirtilen bildirim yükümlülüğünü yerine getirmeyen basımevi yöneticilerine dört bin Türk Lirası idarî para cezası verilir.</p> <p>ı) 17 nci maddede yer alan zorunluluğa uymayanlara yüz Türk Lirası idarî para cezası verilir.</p> <p>j) 19 uncu maddede belirtilen beyannameyi bilerek gerçeğe aykırı olarak verenler yüz günden az olmamak üzere adlî para cezası ile cezalandırılır.</p> <p>k) 9 ve 19 uncu maddelerinin üçüncü fıkralarındaki zorunluluğa uymayanlar ile tutulması zorunlu olan defter ve belgelerin, gerekli dikkat ve özen gösterilmiş olması şartıyla elde olmayan bir nedenle okunamayacak hâle gelmesi veya kaybolması hâlinde, öğrenme tarihinden itibaren on beş gün içinde dernek merkezinin bulunduğu yerin yetkili mahkemesine zayi belgesi almak için başvurmayan veya bu belgeyi denetim sırasında ibraz edemeyenler elli günden az olmamak üzere altı aya kadar hapis veya adlî para cezası ile cezalandırılır. 21 inci maddenin birinci ve ikinci fıkralarındaki yükümlülüklerle aykırı hareket edenlere yirmi bin Türk lirasından iki yüz bin Türk lirasına kadar idari para cezası verilir.</p> <p>l) 19 ve 22 nci maddelerde belirtilen beyanname veya bildirim yükümlülüğünü yerine getirmeyen dernek yöneticilerine sekiz bin Türk Lirası idari para cezası ve 24 üncü maddeye göre açılan temsilciliği otuz gün içinde mülki idare amirliğine bildirmeyen dernek yöneticilerine veya temsilciye dört bin Türk Lirası idari para cezası verilir.</p> <p>m) 26 ncı maddede belirtilen tesisleri izinsiz açan dernek yöneticilerine beşyüz Türk Lirası idarî para cezası verilir ve tesisin faaliyetleri durdurulur. İdari para cezasının tebliğinden itibaren en geç 30 gün içerisinde mevzuata uygun bir şekilde başvuru yapıldığı ve başvuru idarece kabul edildiği takdirde faaliyeti durdurma kararı kaldırılır. Belirtilen süre içerisinde mevzuata uygun bir şekilde başvuru yapılmadığı takdirde tesisin kapatılmasına da karar verilebilir.</p> <p>n) 28 inci maddede belirtilen kelimeleri izinsiz kullanan veya 29 uncu maddede belirtilen yasaklara, yazılı olarak uyarılmalarına rağmen, aykırı hareket eden dernek yöneticileri, fiilleri daha ağır bir cezayı gerektirmediği</p>
--	--	---

~~takdirde, yüz günden az olmamak üzere adli para cezası ile cezalandırılır ve derneğin feshine de karar verilir.~~

28 inci maddede belirtilen kelimeleri yazılı olarak uyarılmalarına rağmen izinsiz kullanmaya devam eden veya 29 uncu maddede belirtilen yasaklara, yazılı olarak uyarılmalarına rağmen, iki ay içerisinde gerekli değişiklikleri yapmayarak aykırı hareket etmeye devam eden dernek yöneticilerine, fiilleri daha ağır bir cezayı gerektirmediği takdirde, iki bin Türk Lirası idari para cezası verilir ve aykırı hareket etmeye devam eden derneğin faaliyetleri durdurulur. Faaliyet durdurma kararının tebliğinden itibaren gerekli değişikliklerin yapılmaması durumunda dernek hakkında mahallin mülkî idare amirliğinin talebi üzerine derneğin feshi davası açılır.

~~o) 30 uncu maddenin (a) bendinde belirtilen yasağa aykırı hareket eden dernek yöneticileri elli günden az olmamak üzere adli para cezası ile cezalandırılır. Aynı maddenin (c) bendine aykırı faaliyette bulunan dernek yöneticileri, fiilleri daha ağır bir cezayı gerektirmediği takdirde, elli günden az olmamak üzere adli para cezası bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır ve tesisin kapatılmasına da karar verilir.~~

30 uncu maddenin (c) bendine aykırı faaliyette bulunan dernek yöneticileri, fiilleri daha ağır bir cezayı gerektirmediği takdirde, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır ve tesisin kapatılmasına da karar verilir.

p) 30 uncu maddenin (b) bendinde belirtilen kurulması yasak dernekleri kuranlar ile bu bende aykırı harekette bulunan dernek yöneticileri fiilleri daha ağır bir cezayı gerektirmediği takdirde ~~bir yıldan üç yıla kadar hapis ve elli günden az olmamak üzere adli para cezası ile cezalandırılır ve dernek hakkında mahallin mülkî idare amirliğinin talebi üzerine Türk Medeni Kanunu'nun 60. maddesinin ikinci fıkrası hükümlerine göre derneğin feshi davası açılır.~~ derneğin feshine de karar verilir.

r) 31 inci maddede öngörülen zorunluluğa uymayanlara bin Türk Lirası idarî para cezası verilir.

s) 23 üncü maddede belirtilen bildirim yükümlülüğünü yerine getirmeyen dernek yöneticilerine beş yüz Türk lirası idarî para cezası verilir.

		<p>t) 19 uncu maddenin dördüncü fıkrasına aykırı hareket edenlere beş bin Türk lirasından yirmi bin Türk lirasına kadar idari para cezası verilir. Ancak bu aykırılığın kamu kurum ve kuruluşları bünyesinde gerçekleşmesi hâlinde, 33 üncü maddenin üçüncü fıkrası uyarınca yetkilendirilen makamın yapacağı bildirim üzerine, ilgili kamu kurum ve kuruluşunda çalıştırılma biçimine bakılmaksızın görev yapanlar hakkında disiplin hükümlerine göre işlem yapılır ve sonucu yetkili makama bildirilir.</p> <p>u) Yedi bin Türk lirasını aşan her türlü gelir, tahsilat, gider ve ödemelerini bankalar ve diğer finans kuruluşları veya Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Şirketi aracılığıyla yapmayan dernek yöneticilerine her bir işlem için işleme konu tutarın %10'una kadar idari para cezası verilir. Bu bentte öngörülen parasal sınır; her takvim yılı başından geçerli olmak üzere, önceki yılda uygulanan parasal sınırın, o yıl için 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi hükümleri uyarınca Hazine ve Maliye Bakanlığınca tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranında artırılması suretiyle uygulanır. Bu şekilde belirlenen sınırların hesabında bir Türk lirasının küsuru dikkate alınmaz.</p> <p>Bu Kanunun 3 üncü maddesinin üçüncü fıkrasına aykırı olarak dernek organlarında görev alanlara ve bu kişilerin görevlerini yazılı uyarıya rağmen yedi otuz gün içerisinde sonlandırmayan dernek yöneticilerine bin beş yüz Türk lirası idari para cezası verilir. Mülki idare amirince yapılan ikinci yazılı uyarıya rağmen otuz gün içinde bu kişilerin organlardaki görevlerinin sonlandırılmaması hâlinde Türk Medenî Kanununun 89 uncu maddesine göre işlem tesis edilir.</p> <p>Bu maddenin birinci fıkrasının (a) bendi, (b) bendi, (d) bendi bendinin üçüncü cümlesi, (j) (g), (l), (m), (s) ve (t) bentlerinde öngörülen idari para cezaları; yazılı uyarıya rağmen bu idari para cezalarına konu fiillerin verilen makul süre içinde mahiyetine uygun olduğu ölçüde sonlandırılmaması, düzeltilmemesi veya kanuna aykırı harekete devam edilmesi halinde uygulanır.</p> <p>Bu maddenin birinci fıkrasının (l) ve (s) bentlerinde belirtilen beyanname ve bildirimlerin verilmemesi nedeniyle öngörülen idari para cezaları, bu</p>
--	--	---

		<p>beyanname ve bildirimlerin verilme sürelerinin sona erdiği tarihten sonra otuz gün içinde verilmesi halinde onda bir oranında uygulanır.</p> <p>Bu maddenin birinci fıkrasının (k) bendinin ikinci cümlesi, (l) ve (s) bentlerinde belirtilen beyanname ve bildirimler mücbir sebebin varlığı dolayısıyla verilememiş ise bu sebebin ortadan kalktığı tarihten itibaren beyanname ve bildirimlerin en geç on beş gün otuz içinde mülki idare amirliğine verilmesi; aynı fıkranın (b) bendindeki düzenlemelere aykırı olarak mücbir sebep nedeniyle derneğin tüzüğünde belirtilen zamanda genel kurulunun toplantıya çağırılmaması durumunda, mülki idare amirliğine verilen dilekçede mücbir sebebin dayanaklarıyla gösterilmesi halinde idari yaptırım kararı verilmeyebilir. Bu fiiller nedeniyle idari yaptırım kararı verilmiş olması halinde, idari yaptırım kararının geri alınmasına karar verilebilir. Mülki idare amirinin bu kararlarına karşı en geç onbeş gün içinde 30/3/2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanununun 27 nci maddesine göre sulh ceza mahkemesine başvurulabilir. Mahkeme 5326 sayılı Kanunun 28 inci maddesine göre başvurunun reddine veya idari yaptırım kararının kaldırılmasına karar verir.</p> <p>Bu kanun veya başka bir kanun kapsamında dernekler hakkında açılacak derneğin fesih davalarında mahallin mülkî idare amirliği, derneğin feshi konusunda dava açılması yönündeki talebini gerekçesi ile birlikte Cumhuriyet Başsavcılığına bildirir. Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından yapılacak inceleme sonucunda dava açılması talebinin uygun görülmesi halinde yetkili asliye hukuk mahkemesinde derneğin feshi davası açılır. Derneklerin feshi için açılacak davalar her ilde Hakimler ve Savcılar Kurulu tarafından belirlenecek asliye hukuk mahkemelerinde görülür ve karara bağlanır. İşletme Hesabı Esasında defter tutan dernekler hakkında açılacak derneğin feshi davalarında dernekler 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun 176. ve devamı maddelerinde düzenlenen adli yardım hükümlerinden yararlanır. Bu yönde bir talebi bulunan dernekler bakımından Avukatlık Kanunu'nun 178. maddesinde belirtilen koşullar aranmaz. Derneğin feshi davalarında mevzuatta aranan koşulları yerine getirdiği takdirde dernekler Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 334 ve devamı maddelerinde düzenlenen adli yardımdan yararlanabilir. Bu tür bir durumda Hukuk</p>
--	--	---

		<p>Muhakemeleri Kanunu'nun 334. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan kamuya yararlı olma koşulu aranmaz. Bu fıkrada öngörülen parasal sınır; her takvim yılı başından geçerli olmak üzere, önceki yılda uygulanan parasal sınırın, o yıl için 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi hükümleri uyarınca Hazine ve Maliye Bakanlığınca tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranında artırılması suretiyle uygulanır. Bu şekilde belirlenen sınırların hesabında bir Türk lirasının küsuru dikkate alınmaz.</p> <p>Yukarıda yer alan adli yardımla ilgili hükümler derneklerce idari yaptırımlara karşı idare mahkemelerinde açılacak davalarda geçerlidir.</p>
--	--	---